

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ג

נעשו ניסים לרבקה כמו לשרה

"וַיְבָאָה יִצְחָק הָאֱהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ", אמר רבי יוסי, זה המקרא קשה, הָאֱהָלָה, לאהל שרה אמו צריך לומר, מהו האהלה, שחזרה שמה השכינה, לפי שכל זמן ששרה היתה קיימת בעולם, השכינה לא סרה ממנה, ונר היה דולק מערב שבת לערב שבת, והיה מאיר כל אותן ימי השבוע, לאחר שמתה כבה נר ההוא, כיון שבאה רבקה חזרה השכינה והנר נדלק. "שָׂרָה אִמּוֹ", שהיתה דומה לשרה בכל מעשיה.

צורת רבקה כשרה

רבי יהודה אמר, כמו שצורת יצחק היתה כצורתו של אברהם, וכל מי שראה ליצחק אמר זה הוא אברהם, ודאי אברהם הוליד את יצחק, כן גם רבקה צורתה היתה ממש צורת שרה, ולפיכך שָׂרָה אִמּוֹ ודאי[לא].

חזרה צורת שרה

אמר רבי אלעזר, הכל כך הוא, אבל בא וראה, שסוד הוא, שאף על פי ששרה מתה, צורתה לא סרה מן הבית, אבל לא נראית שם מיום שמתה שרה עד שבאה רבקה, כיון שנכנסה רבקה נראתה צורתה של שרה, שכתוב: "וַיְבָאָה יִצְחָק הָאֱהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ", היינו שמיד שרה אמו נראתה שם[לפי] ולא היה רואה אותה רק יצחק בלבדו כשנכנס שמה, ועל כן "וַיִּנָּחַם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ", מהו אחרי אמו, אחרי שאמו נראתה ונזדמנה בבית, ולכן לא כתוב אחרי מיתת אמו, אלא אחרי אמו.

אהבה בא ממידת גבורה

רבי שמעון אמר, מה נשתנה שכתוב בו ביצחק: "וַיִּקַּח אֶת רַבְּקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָהּ", כיון שאמר ותהי לו לאשה אין ידוע שאהב אותה, הרי כל בני העולם אוהבים לנשיהם, מה נשתנה יצחק שכתוב בו ויאהבה, אלא ודאי התעוררות האהבה של הזכר

זיו הזוהר

לא. פירוש, שצורת רבקה היינו צורת שרה אמו. לב. נפש האדם לאחר מותו נשאר בעולם הזה והרוח בגן עדן שלמטה והנשמה בגן עדן שלמעלה, ואם אין להנפש עונש כרת היא מחוברת לעולם עם הרוח והנשמה, ונפש כזאת תוכל לעשות טובה להאנשים שהם חיים בעולם הזה, והנפש הזאת תוכל להתראות בזה העולם באותו הצורה שהייתה בחיים, מה שאין כן הנפש שיש לה עונש כרת.

אל האשה, אינה אלא מכח בחינת שמאל^[לג] שכתוב (שיר השירים ב'): "שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי וַיְמִינוּ תַחְבֵּקֵנִי".

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ג עמוד א'

ענין שינוי שם הגר לקטורה

"וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשֵׁמָהּ קַטּוּרָה" - קטורה זו היא הגר, שהרי למדנו שלאחר שנפרשה הגר מן אברהם, ותתע אחרי גלולי אביה, אחר כך נתקשרה במעשים טובים, ולפיכך נשתנה שמה ונקראה קטורה על שם המעשים טובים, ושלח אברהם ולקחה לו לאשה, מכאן ששינוי השם מכפר עונות, ועל כן נשתנה שמה.

"וַיֹּסֶף אַבְרָהָם", מהו ויוסף, אפשר תאמר שעל שרה הוא שהוסיף, אינו כן, אלא שבימי שרה נדווג עמה פעם אחת, ואחר כך גרש אותה על דבר ישמעאל, ואחר כך ויוסף אברהם כמקדם פעם אחרת על מה שלקחה בראשונה, וכמו ששתנה מעשיה כן גם נשתנה שמה.

זהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ג עמוד ב'

אברהם נתן ליצחק את 'אהל שרה'

"וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לַיִצְחָק", בא וראה, שאמר רבי אלעזר על "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֵהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ", שנראתה צורת שרה, ויצחק התנחם אחרי שנראתה אמו, וצורת אמו היה רואה כל יום, ואברהם אף על פי שנשא אשה לא נכנס בבית ההוא, ולא הכניס שמה את האשה שלקח, כדי ששפחה לא תירש גבירתה, ובאהל שרה לא נראתה אשה אחרת אלא רבקה, ואברהם אף על פי שהיה יודע שצורתה של שרה נראית שם, הניח ליצחק אהל ההוא לראות צורת אמו כל יום, יצחק יראנה ולא אברהם, זהו שכתוב: "וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לַיִצְחָק", את כל אשר לו דוקא, היינו צורה של שרה שנראית באהל ההוא.

אברהם נתן מחלקו (מידת החסד) ליצחק

דבר אחר, "וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לַיִצְחָק" - זה סוד אמונה העליונה, שיתדבק יצחק במדרגה של חלקו כראוי, בא וראה, כאן נכלל מים באש, ודאי שאש לקח מים, כנשמע מהכתוב "וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לַיִצְחָק", זה מים שנכלל באש^[לד] ובתחילה נכלל יחד אש במים^[לה] באיזו זמן, בשעה שעקד אברהם ליצחק לעשות בו דין, אז נכלל אש במים, ועתה נכלל מים באש, להיות הכל בסוד אמונה העליונה^[לו].

זיו הזוהר

לג. היינו מכח אש הגבורה שנמצא בו. לד. פירוש, אברהם נתן מכחו שהוא מים של חסד ליצחק שהוא אש של גבורה. לה. בשעת העקדה נכלל אש הגבורה במימי החסד של אברהם, על ידי שנתרצה לעשות דין ביצחק בנו. לו. סוד האמונה העליונה שהעשר ספירות נכללות זה בזה ומשפיעות זה לזה בכח עבודת ישראל של תורה ותפלה ומעשים טובים.

לג. היינו מכח אש הגבורה שנמצא בו. לד. פירוש, אברהם נתן מכחו שהוא מים של חסד ליצחק שהוא אש של גבורה. לה. בשעת העקדה נכלל אש הגבורה במימי החסד של אברהם, על ידי שנתרצה לעשות דין ביצחק בנו. לו. סוד האמונה העליונה שהעשר ספירות נכללות זה בזה ומשפיעות זה לזה בכח עבודת ישראל של תורה ותפלה ומעשים טובים.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ג עמוד א'

אברהם עם בני הגר

"וּלְבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנַת", מהו מתנות, אלו צדדי מדרגות התחתונות, שהם שמות של צדדי רוח הטומאה, בשביל להשלים אותן המדרגות, ונתעלה יצחק על כולם באמונה העליונה כראוי, **"בְּנֵי הַפִּילִגְשִׁים",** אלה היו בני קטורה, פילגש בתחילה ופילגש לבסוף, רבי חייא אמר פילגשים ממש.

"וַיִּשְׁלַחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ", שלא ישלטו אצל יצחק, **"בְּעוֹדֵנוּ חַי",** בעוד שהיה אברהם חי וקיים בעולם, שלא יריבו עמו אחר כך, ובשביל שיתקן יצחק בצד דין הקשה העליון להתגבר על כולם, וכולם יכנעו לפניו,

"קִדְמָה אֶל אֶרֶץ קְדָם", לפי ששם נמצאים אותן צדדי כשפים הטמאים.

זוהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ה עמוד א'

ענין באר לחי ראי על פי סוד

"וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי רְאִי", אמר רבי יצחק, זה הכתוב אין תחילתו כסופו ואין סופו כתחילתו, מפני מה הצריך הקדוש ברוך הוא לברך את יצחק, לפי שאברהם לא ברכו, מה הטעם, כדי שלא יתברך עשו, ועל כן עלו אותן הברכות להקדוש ברוך הוא וזה נתבאר, **"וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי רְאִי",** מהו לחי רואי, אלא שנתחבר עם השכינה, הבאר שמלאך הברית נתגלה עליה כתרגומולין ולפיכך ברכו.

רבי יהודה אמר, **"בְּאֵר"** זו השכינה, **"לַחֵי",** זה חי העולמים^[לח] צדיק חי העולמים, ואין להפרידם, חי הוא בשני עולמות, חי למעלה שהוא עולם העליון, חי אצל עולם התחתון, ועולם התחתון בעבורו מתקיים ומאיר^[לט] בא וראה, הלבנה אינה מאירה אלא כאשר תראה את השמש, וכיון שהיא רואה את השמש אז תזרח, ועל כן זאת הבאר, לחי רואי בודאי, אז היא מאירה ומתקיימת במים חיים, לחי רואי, בשביל שתתמלא ותאיר מן חי הזה^[מ].

ובא וראה, יצחק בקרית ארבע היה לאחר שמת אברהם, מהו **"וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי רְאִי",** שנזדווג בה ונתקשר בה באותה הבאר^[מא] להתעורר האהבה כמו שאמרנו.

זינו הזוהר

הקדושה שהיא תחלק השפע לעולם התחתון. מ. פירוש מן ספירת יסוד. מא. פירוש, בשכינה הקדושה שנקראת באר להשפיע בה אש הגבורה עבור מיין נוקבין לעורר הזדווגות שלה בעלמא דכורא לקבל שפע לצורך העולם, וכל זה נעשה על ידי התורה שנקראת אש וגם מים.

לו. כל מיני השפעות שנשפיע להשכינה שנקראת באר הוא על ידי מלאך הברית, פירוש מדת היסוד שנתגלה עליה ומתחבר עמה. לח. ספירת היסוד נקראת צדיק חי העולמים כי על ידו נשפע השפע להחיות העולמות. לט. כי לשם נשפע השפע מעולמות העליונים והוא משפיע השפע להשכינה

זהר חלק א' פרשת חיי שרה - דף קל"ד עמוד א'

בזמן הגאולה

אמר רבי חזקיה, בא וראה, מזמן שנחרב בית המקדש הברכות אינן שורות בעולם ונתמנעו, כביכול נמנעו למעלה ולמטה, וכל אותן שאר מדרגות התחתונות מתגברות, והולכים ושולטים על עם ישראל, לפי שהם גרמו זאת בחטאיהם.

אמר רבי אלעזר, בזמן שעתיד הקדוש ברוך הוא לפקד את עמו, יבנה הקדוש ברוך הוא בית המקדש בתחלה, ויכין את ההיכל ויבנה עיר ירושלים, ואחר כך יקים לכנסת ישראל מן העפר, זה שכתוב: "בִּזְמַן יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס", בִּזְמַן יְרוּשָׁלַם בתחילה, ואחר כך נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס, ויאמר לה (ישעיהו נ"ב): "הַתְּנַעֲרֵי מֵעַפְרֵי קוּמֵי וּגו'", יקבץ גלותם של ישראל, ואז "הֲרַפָּא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתֵם", זו תחיית המתים, וכתוב (יחזקאל ל"ו): "וְאֵת רוּחֵי אֶתְּוּ בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תִלְכוּ וּגו'", בְּרִיךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

זוהר חלק א' פרשת וישב - דף קפ"א

רמזים וסודות בענין תחיית המתים

"וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמְּשַׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ", פתח רבי שמעון ואמר, "וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ", זו השכינה כמו שנתבאר, מטטרו"ן שהוא עבד שליח של רבוננו^[מב], "זֶקֶן בֵּיתוֹ", כמו שכתוב (תהלים ל"ז): "נַעַר הָיִיתִי גַם זֶקֶנְתִּי". "הַמְּשַׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ", לפי שכל הגונים נתגלים בו, ירוק לבן ואדום^[מג].

"שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי", זה הוא צדיק, סוד הדבר שהוא קיום העולם^[מד] שהרי אז זה העבד יהיה ממונה בסוד העליון להחיות ישני עפר, ויהיה נעשה שליח ברצון העליון להחזיר הרוחות והנשמות למקומם, לאותן הגופות שבלו ונרקבו תחת העפר.

"וְאֲשַׁבְּעֶךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וּגו'", מהו ואשבֵעך, להתלבש בסוד שבעה המאורות העליונים, שהם סוד שלמות העליון^[מה].

"אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה", זהו הגוף אשר תחת העפר, שיש לו קיום לעמוד מן העפר, שכל אותן שזכו להקבר בארץ ישראל, הם יתעוררו בראשונה, כמו שביארנו שכתוב (ישעיהו כ"ו): "יִחְיֶינָה מִתְּיָד נְבִלְתֵי יְקוּמוּן", יִחְיֶינָה מִתְּיָד לראשונה, אלו המתים של ארץ ישראל, נְבִלְתֵי יְקוּמוּן, הם המתים של שאר ארצות, וכל זה לאותן גופות של ישראל שנקברו שם, ולא לגופות שאר עמים עובדי כוכבים, שנטמאה הארץ מהם.

וזהו "אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנִי", מהו לבני, שכל נשמות העולם שיצאו מן הנהר ההוא שנמשך ויוצא^[מו] הם בנים להקדוש ברוך הוא, וזהו אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה, זה הגוף,

זו הזוהר

מדות הללו. מד. מדת יסוד צדיק הוא קיום העולם כנוכח לעיל. מה. היינו כח הז' ספירות התחתונות של בריאת עולם הזה בששת ימי המעשה ויום השבת קודש. מו. היינו ספירת היסוד מעביר השפע

מב. כי השכינה הקדושה מתלבשת על פי רוב בהמלאך מט"ט שנקרא עבד שליח של ריבוננו וגם נקרא נער כידוע. מג. אלו שלשה גונים מרמזים על חסד דין ורחמים כידוע שהעולם מתנהג על ידי ג'

לְבָנִי, זו הנשמה, מְבִנּוֹת הַכְּנֻעֵנִי, אלו גופות העמים עובדי כוכבים, שעתיד הקדוש ברוך הוא לנער אותם מארץ הקדושה, כמו שכתוב (איוב ל"ח): "וַיִּנְעְרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנֶּה", כמי שמנער טלית מן הזוהם שלו. "כִּי אֶל אֲרָצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תִלָּךְ", "אֲרָצִי" זו היא ארץ הקדושה, שהיא ארץ שלו בין כל שאר ארצות שחלק אותו לממונים אחרים. "וְאֶל מוֹלַדְתִּי", אלה הם ישראל.

בא וראה, מה כתוב "וַיִּקַּח הָעֶבֶד" כמו שנתבאר, "עֲשֶׂרָה גְמָלִים", אלה הן עשר מדרגות שזה העבד שולט עליהן כדמיון שלמעלה, "מִגְמְלֵי אֲדָנָיו", שהן כדמיון שהוא ממש כמו שנתבאר^[מ] וזה העבד שולט ומתקן בהן.

"וְכָל טוֹב אֲדָנָיו בְּיָדוֹ", כל הטוב שהוא של רוחות עליונים, היוצאים מתוך אותן המאורות והמנורות העליונים^[מח], ועוד "וְכָל טוֹב אֲדָנָיו", היינו שימוש השמש שנשפע בהלבנה^[מט].

"וַיִּקַּם וַיִּלָּךְ אֶל אֲרָם נְהָרִים", זה מקום ארץ הקדושה, שבכתה שם רחל כשנחרב בית המקדש.

"וַיִּבְרַךְ הַגְּמָלִים מִחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם", לחזק הכח בתוקף הראוי, טרם שיכנס להקים את הגופות האלה.

"לְעֵת עָרֵב", מהו לעת ערב, זה ערב שבת שהוא זמן אלף השישי, כמו שכתוב וְלַעֲבֹדְתוֹ עֲדֵי עָרֵב, וכתוב (ירמיהו ו'): "כִּי יָנֹטוּ צִלְלֵי עָרֵב". "לְעֵת צֵאת הַשְּׂאֲבֹת", שבזמן שהוא עתידים לקום ולהחיות בראשונה מכל שאר בני העולם אלה ששאבו מים של התורה, לפי שכיון שעסקו לשאוב מן מימי התורה נתחזקו בעץ החיים, לכך הם יצאו לראשונה, שעץ החיים גרם להם לקום בראשונה כמו שנתבאר.

"וּבְנֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֵצְאֹת", מהו יוצאות, כמו שכתוב (ישעיהו כ"ו): "וְאָרְצָךְ רְפָאִים תִּפְּלֵ", שעתידיה הארץ להפליט ממנה כל הרוחות הנמצאים בתוכה, ועל כן כתוב "יֵצְאֹת לְשֹׂאֵב מַיִם", לקחת נשמה ולקבל אותה כראוי, שתהיה מתוקנת ממקומה כראוי.

"וְהִיא הַנְּעֶרָה אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֵי נָא כִּדְךָ וְאֲשֶׁתָּהּ", לפי שאמרו שכל אותן נשמות העולם שנתקיימו בזה העולם, והתיגעו לדעת את ריבונם בסוד החכמה העליונה^[ג] הן עולות ועומדות במדרגה עליונה על כל אותן שלא השיגו ולא ידעו, והן יקימו לראשונה, וזאת היא השאלה שיעמד עבד ההוא לדעת ולשאל, במה עסקה נשמה ההיא בזה העולם.

"וְאָמְרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׂתָהּ", אתה צריך לשתות להיות נשקה בתחילה, ואחריך וגם לגמליך אשקה, לפי שכל שאר המרכבות אף על פי ששותות ממדרגה זו, מכל מקום באה ההשקה לכולן על ידי עבדות הצדיקים, שיודעים לעבוד לריבונם כראוי, שהצדיקים יודעים

זיו הזוהר

עליונים. מט. השפעת אור השמש הלבנה הוא משל להשפע הבאה מעלמא דדכורא להשכינה הקדושה לצורך קיום זה העולם. ג. פירוש, אלה

מעולמות העליונים וכן גם הנשמות. מז. מרכבתו היא על דרך דמיון מרכבה העליונה. מח. היינו הטל להחיות מתים שנמשך מן הספירות ועולמות היותר

להמשיך שפע לכל מדרגה ומדרגה כראוי, וזהו - "גַם לְגַמְלֵיךָ אֲשָׁאֵב" בודאי, "הוא האֲשָׁה אֲשֶׁר הִכִּיחַ ה' לְבֶן אֲדֹנָי", ודאי זה הוא הגוף המזומן לנשמה עליונה היא.

ואלה הגופות עתידיים להתעורר בראשונה כמו שאמרנו, ואחר שאלו יקימו, יקימו גם כל האחרים שבשאר הארצות, ויתקיימו בקיום שלם, ויתחדשו בהתחדשות הלבנה^[נא] ויתחדש העולם כמקדם, ועל זמן ההוא כתוב (תהלים ק"ד): "יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו", בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

עוד בענין תחיית המתים ממדרש הנעלם פרשת תולדות

"כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה' מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ וּגו'", תנן ארבע רוחות העולם מנשכן, ועתיד הקדוש ברוך הוא להתעורר רוח אחד לקיים הגוף שיהא כלול מד' רוחות, הדא הוא דכתיב: "מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ", בארבע לא כתוב אלא מארבע רוחות העולם שיהא כלול מארבעתם, ותאנא אותו הרוח הוא רוח המוליד, הוא הרוח האוכל ושותה, ואין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד, ואין בין עולם הזה לתחיית המתים אלא נקיות והשגת ידיעה, רב נחמן אמר ואריכות ימים, אמר רבי יוסף וכי ימות המשיח ותחיית המתים לאו חד הוא, אמר לו לא, דתנן בית המקדש קודם לקיבוץ גליות, קיבוץ גליות קודם לתחיית המתים, ותחיית המתים הוא אחרון שבכולם, מנא לן, דכתיב: "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה', נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנְס, הָרַפָּא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעֵצְבוֹתָם", זו היא תחיית המתים שהיא הרפואה לשבורי לב על מתייהם, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם תחלה, ואחריו נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנְס, והרפא לְשִׁבּוּרֵי לֵב אחרון על הכל:

תנן מ' שנה קודם הקיבוץ גליות לתחיית המתים. אמר רב כהנא אמר רב ברוקא, מקבוץ גליות עד תחיית המתים כמה צרות כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, דכתיב (דניאל י"ב): "וּבָעֵת הַהִיא יִמְלֹט עַמְּךָ כֹּל הַנִּמְצָא כְּתוּב בְּסֵפֶר". רבי יהודה אמר, מהכא "יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים". רבי יצחק אמר, מהכא (זכריה י"ג): "וַיִּצְרְפֹתִים כְּצֶרֶף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחִנְתִּים כְּבַחַן אֶת הַזָּהָב", ובאותן הימים יהיו ימים אשר יאמרו אין לי בהם חפץ, ומשעה שיעברו הצרות עד תחיית המתים מ' שנה. רב הונא אמר, כתוב (יהושע ה'): "כִּי אֲרַבְעִים שָׁנָה הִלְכוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָר וּגו' אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה'", כהאי גוונא הכא. אמר רבי יוסף, כל אלין חד מלה אמרו. ולבסוף מ' שנה שהצרות יעברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר, מאי טעמא, משום דכתיב (נחום א'): "לֹא תִקּוּם פְּעֻמִּים צָרָה", ודי להם כמה שעברו. ומזמן תחיית המתים יתישב העולם בישובו, הדא הוא דכתיב: "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד".

זיו הזוהר

שעסקו בחכמת הקבלה. נא. שלעתיד יהיה אור במדרגה היותר גבוה, ואז תהיה תחיית המתים הלבנה כאור החמה, והיינו הארת השכינה הקדושה הכללית.